

จิตพระอริยอยู่เหนือกิเลส

พระญาณสิทธาจารย์ (สิม พุทธาจาโร)

26 กุมภาพันธ์ 2519

โพสท์ในลานธรรมเสวนา กระตุ้ที่ 009286 - โดยคุณ : ความคิด [22 ก.ค. 2546]

เนื้อความ :

ต่อไปนี้ให้พากันตั้งใจนั่งสมาธิภาวนา ปล่อยวางอารมณ์ภายนอกภายในออกไปให้หมด ตั้งใจบริกรรมภาวนา วันนี้เป็นวันสิริมงคลวันหนึ่ง เป็นวันอุโบสถในทางพุทธศาสนา ให้พวกเราทั้งหลายได้ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติภาวนา ที่ถ้าพลาดลงนี้สถานที่เราอาศัยอยู่ เป็นสถานที่สิริมงคล เมื่อเรามาสู่สถานที่สิริมงคลแล้ว อย่าปล่อยให้จิตใจฟุ้งซ่านไปที่อื่น จงตั้งอกตั้งใจภาวนา ดำเนินกายภายในดวงจิตดวงใจ

คำว่าภาวนานี้ ได้แก่สงบจิตสงบใจ ไม่ให้ใจวุ่นวาย คิดถึงบ้านเรือน คิดถึงลูกหลาน วุ่นวายไปภายนอก ให้พากันระลึกถึงมรณภัย มรณกรรมฐานมันใกล้เข้ามาทุกวันทุกคืน ไม่ใช่เราอยู่ที่เก่า สังขารธรรมทั้งหลาย รูปร่างกายของเราทุกคน มีความเจ็บไข้ได้ป่วย มีความซำรุดทรุดโทรม เสื่อมไปสิ้นทุกวันคืน แม้ผู้ที่ยังเด็กยังหนุ่ม ก็อย่าประมาทหมัวเมาว่าข้าพเจ้าไม่แก่ การตายไม่เฉพาะแต่คนแก่ บางคนคนหนุ่มนั้นตายก่อนคนแก่ก็มี คนแก่ยังยืนยาวคราวไกลไปก็มี ทุกคนจงระลึกถึงมรณภัยคือความตาย ไม่มีทางหลบหลีก แม้หลบหลีกได้ว่า ในเวลาเราหนุ่มแน่น กำลังดีไม่ตาย เมื่อถึงวัยแก่วัยชรา ก็ไม่มีทางหลบ จำเป็นต้องแตกดับทำลาย

แต่ผู้ใดภาวนาดี ละกิเลสความโกรธหมดไป ละกิเลสความโลภหมดไป ละกิเลสความหลงหมดไป ผู้นั้นก็ไม่ทุกข์ ไม่เดือดร้อนประการใด แม้ความตายมาถึงเข้า ท่านก็ยอมตาย คือ ท่านเห็นแล้วว่า ตายเป็นเรื่องของธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ไฟ ลม มันกระจัดกระจายไปเขาก็เรียกว่าตาย ใช้การไม่ได้ เขาก็เรียกว่าตาย จิตใจมันไม่ได้ตาย

จิตใจไม่ได้ตายนั้น ย่อมสื่อแสดงให้เห็นแล้วว่า แม้พระอริยเจ้าทั้งหลาย ที่เราว่าท่านดับขันธเข้าสู่นิพพานแล้ว มันก็เป็นแต่ว่าดวงจิตดวงใจของท่านส่วนหนึ่ง ร่างกายของท่านแตกดับไป แต่จิตใจเป็นของไม่ตาย แต่จิตนี้เมื่อละกิเลสราคะ โทสะ โมหะหมดไปแล้ว ออกจากจิตใจไปแล้ว เหลือแต่จิตอันบริสุทธิ์ผ่องใส จะอยู่ที่ใดเป็นอะไร ก็

เชื่อว่าอยู่ในนิพพาน ไม่มีเรื่องราวอะไร ที่จะมาทำให้ท่านเป็นทุกข์เป็นร้อน อย่างสามัญชนคนเราทั่วไป

คนเราทั่วไปที่มันทุกข์มันร้อนอยู่ ก็คือว่ากิเลสทางตา ได้แก่ รูป ตาเห็นรูปก็เกิดกิเลส หูได้ยินเสียงก็เกิดกิเลส เพราะกิเลสมันยังไม่ดับ จึงจำเป็นต้องตั้งอกตั้งใจภาวนาอย่ามีความท้อถอย ผู้ใดที่ท้อถอยชื่อว่าเป็นผู้ล้มเหลว จะต้องมาเวียนว่ายตายเกิด ในภพน้อยภพใหญ่ไม่มีที่สิ้นสุด ยุ่งเหยิงอยู่ด้วยกิเลสกำม วัตถุกำม

ตั้งแต่วันนี้ไป ให้พากันตัดบ่วงห่วงอาลัย อารมณ์สัญญาที่คิดถึงบ้านถึงเรือน ถึงลูกถึงหลาน ถึงอะไรต่อมิอะไรให้ตัดขาด ว่าสถานที่เรานั่งสมาธิภาวนาอยู่นี้ เท่ากันกับว่าเป็นสถานที่วิเศษ เป็นทางที่จะให้เราทุกคนละกิเลสให้หมดไปสิ้นไปได้ ถ้าตั้งใจภาวนาแต่ไม่ใช่ว่าสถานที่จะมาละกิเลสให้เรา ใจเรานี้แหละภาวนาละกิเลสเอาเอง

กิเลส นั้น เมื่อผู้ใดเลิกได้ละได้แล้ว ไม่เลือกว่าเณร ไม่เลือกว่าพระ ไม่เลือกว่าจะสมมุติว่า เป็นธรรมยุต เป็นมหานิกาย อะไรก็ได้ทั้งนั้น ไม่ใช่สมมุตินั้นละกิเลส การละกิเลสมันเป็นเรื่องภายในจิตใจของแต่ละดวงจิตดวงใจ ผ้าขาวผ้าเหลืองไม่ได้มาละกิเลสให้ สถานที่ที่ไม่ได้มาละกิเลสให้แก่เรา จิตใจเรานั่นเองเป็นผู้ละกิเลส

เมื่อภาวนาพุท โธๆ เมื่อภาวนามรณกรรมฐาน ได้ทุกลมหายใจเข้าออก จนดวงจิตดวงใจผู้รู้ผู้นี้ไม่ไปไหน อยู่ภายในสงบนิ่งแน่วเป็นดวงเดียว ตั้งมั่นอยู่ในจิตใจได้ตลอดเวลา นั่นแหละต้นทางที่จะเป็น ไปเพื่อละกิเลส ตัดกิเลสค้นหาได้ เพราะกิเลสตัณหานั้นมีอยู่ภายใน ไม่ใช่มีแต่ภายนอก

เมื่อคนเราจิตไม่สงบระงับ ก็เข้าใจว่าสิ่งภายนอกเป็นกิเลส รูปเป็นกิเลส เสียงเป็นกิเลส กลิ่นเป็นกิเลส รส โสภณัฐพะ ธรรมารมณ์เป็นกิเลส ความจริงตัวกิเลสจริงๆ ก็คือจิตใจผู้รู้ผู้อยู่ภายในใจของเราทุกคนนี้แหละ ในจิตดวงผู้รู้ผู้นั้น มีกิเลสราคะอยู่ที่นั่น มีกิเลสโทสะอยู่ที่นั่น มีกิเลสโมหะอยู่ที่นี้ เมื่อใดการภาวนาละกิเลสภายในใจของเรา ยังไม่พร้อมมูลบริบูรณ์แล้ว อาสวะกิเลสเหล่านี้ก็ต้องอยู่ในใจตลอดเวลา

การภาวนาละกิเลสต้องละภายใน ไม่ใช่ละภายนอก ภายนอกนั้นเป็นแต่ว่าอุปกรณ์กิเลส เราให้คิดดูดีๆ ถ้าหากว่า คน รูป เสียง กลิ่น รส โสภณัฐพะ ธรรมารมณ์ เป็นกิเลส ก็ลองคิดดูว่า ถ้าเราฆ่าคนทั้งโลกนี้ให้ตายหมด ยังเหลือแต่เราคนเดียว กิเลสเรานั้นจะหมดไปสิ้นไปหรือไม่ มันก็ยังไม่หมด คนทั้งโลก สัตว์ทั้งโลก สมมุติว่าให้เขาตาย

ไปหมดเสีย กิเลสของเรามันจะหมดไปไหม มันก็ไม่หมด เมื่อไม่หมดแสดงว่าอันนั้นก็ไม่ใช่ตัวกิเลส

ตัวกิเลสจริงๆ ก็จิตเรานี้แหละ จิตขี้เกียจขี้คร้านภาวนา จิตไม่รักาศิล จิตไม่มีความ จิตไม่มีศีล จิตไม่มีภาวนา จิตไม่ละกิเลส เมื่อจิตไม่ละกิเลสก็นั่นแหละคือตัวกิเลส ตัวกิเลสเป็นตัวอย่างไร ตัวกิเลสก็เป็นตัวเหมือนตัวเรานั่นเอง ขาสอง แขนสอง ศีรษะหนึ่ง ดวงใจครองอยู่ในร่างกายอันนี้ นั่นแหละตัวกิเลส

ดูเวลากิเลสความโกรธมันเกิดขึ้น ตาแดง ตาพอง ทูบต้อย ตีกัน ประหัตประหาร ฆ่าฟันรันแทงกัน อะไรมันตี อะไรมันทำ ก็คือจิตนั่นแหละมาใช้รูปร่างกายนี้ ให้ดูคำว่า ร้ายออกมา จนถึงรบราฆ่าฟันกันเป็นธรรมดาโลก นั่นแหละ กิเลสมันอยู่ภายใน แต่เวลา มันจะทำ มันมาใช้รูปขันธ์นี้ให้ทำ รูปขันธ์ร่างกายนี้มันไม่ได้กลัวบุญกลัวบาป มันเป็นเพียงธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม เท่านั้น สุดแท้แต่จิตที่มีกิเลสหรือไม่มีกิเลสภายใน ใช้ให้ทำอะไร มันก็ทำ

นี่แหละร่างกายสังขาร ตัวกิเลสก็ตัวเราทุกคนนั่นแหละ จิตเราทุกคนนั่นแหละ กิเลสความโลภ กิเลสความไม่อึดไม่พอในวัตถุข้าวของทรัพย์สินเงินทอง กิเลสความ วัตถุ ความ มันอยู่ที่ไหน มันก็อยู่ที่กายนี้ อยู่ที่จิตนี้แหละ ดวงจิตนั่นแหละเป็นตัวกิเลสระคาย คัดค้าน แล้วเวลามันใช้ ก็มาใช้รูปขันธ์ ทำให้เกิดลูกมา เกิดหลานมา เป็นทุกข์เป็นร้อน วุ่นวาย มันมาจากไหน ก็มาจากจิต จิตระคายคัดค้าน

พระภิกษุสามเณร แม่ขาว นางช้อยดีๆ ไม่ได้ ต้องสึกไป ก็เพราะอะไร ก็เพราะอำนาจกิเลสโลภะ กิเลสระคายคัดค้าน ไม่ภาวนาละกิเลสในจิตใจอันนี้ออกไป เมื่อ กามคัดค้าน ภวคัดค้านมีอยู่ในจิต ไม่เล็กไม่ละ ไม่สงบระงับ มันก็วุ่นวายสร้างภพสร้างชาติ ขึ้นมา สร้างรูปสร้างนามขึ้นมา มันมีอยู่ภายใน ไม่ใช่อยู่ภายนอกอย่างเดียว ตัวสำคัญมัน อยู่ที่จิต

ทีนี้พระพุทธเจ้าของเรา พระองค์รู้ว่ากิเลสทั้งหลายเหล่านี้ให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย มันอยู่ที่ดวงจิต พระองค์ก็เอาดวงจิตภาวนาทุกลมหายใจเข้าออก พระองค์ควบคุมจิตใจ ไม่ให้วิ่งหนีไปที่อื่น ทบทวนกระแสเข้ามาสู่ภายในดวงจิตดวงใจ ดวงที่รู้้อยู่ภายใน ตอน แรกๆ ก็เอาลมหายใจเป็นที่ยึดเหนี่ยว คือว่าเอาลมหายใจเป็นที่สังเกต ลมเข้าไปจิตผู้รู้ อยู่ที่นี้จิตผู้ควบคุม ไม่ให้หลง จิตเข้ามาจิตออกไป ตามอยู่ที่ลมนี้ ผู้รู้ว่าลมก็คือจิตนั่นเอง

แต่ว่าจิตใจของคนเรานั้น จะหาเป็นตัวเป็นตน เหมือนคนเหมือนวัตถุซ้ำของ ไม่ได้ ไม่มีตัว ไม่มีตัวแต่มีอำนาจใหญ่ อำนาจกิเลสมันใหญ่ เหมือนกับธาตุลม ธาตุอากาศ ลมไม่มีตัวตน เวลาيلمแรงๆพัดมา พัดเอาบ้านเรือนตึกรามพังทลายไป นั่นลมไม่มีตัวแต่ทำไมมันมีกำลัง นี่แหละจิตใจคนเรานี้ก็เหมือนกัน จิตใจที่ยังมีกิเลส มันก็ใช้ให้เป็นไปตามอำนาจกิเลส

จิตใจที่มุ่งหวังเป็นทางพ้นทุกข์พ้นภัย ในโลก ในวัฏฏสงสาร ต้องเป็นทานบารมี การทำบุญให้ทาน ศีลบารมี รักษากาย วาจา จิตของตน ไม่ให้ทำผิดในหลักศีลห้า ศีลแปดขึ้นไป เมื่อบำเพ็ญประกอบกระทำอยู่ในสิ่งเหล่านี้ จิตใจของเราทุกคนก็ย่อมมีกำลัง แก่กล้าในกองการกุศล ในการภาวนาละกิเลส ไม่ปล่อยให้พลังเลงสยมาอยู่ในจิตใจ ไม่ว่าจะนั่งจะนอนจะยืนจะเดินไปมาที่ไหน

ภาวนามรณกรรมฐานเตือนจิตใจนี้อยู่เสมอ ว่าชีวิตของเราจะต้องถึงซึ่งความตาย ที่ใครคิดว่าเมื่อเกิดโรคภัยไข้เจ็บแล้ว ก็จะไปโรงพยาบาลให้มันดีมันหาย มันไม่มีทางที่จะหายได้ มันนับวันนับคืน นับชั่วโมงนาทีวินาที มันใกล้ไปสู่ความตายทุกวันเวลา เมื่อมันเจ็บไข้ได้ป่วยได้ แล้วจะไม่ตายนั้นไม่ได้ มันต้องตายแน่ๆ มันแสดงให้เห็นแล้วว่าหนีไม่พ้น เมื่อหนีไม่พ้นแล้วนั้น มันก็มีทางพ้นอยู่ก็คือการภาวนา เอาจิตใจให้มันหลุดมันพ้นออก ไม่ให้ใจหลงใจเมามาอยู่ภายในนี้

ท่านจึงมีวิธีการภาวนาพุทโธ ภาวนามรณกรรมฐาน ภาวนาลมหายใจ เพื่อให้จิตใจเราทุกดวงจิตดวงใจสงบระงับ ตั้งมั่นเป็นดวงหนึ่งดวงเดียว เดียวนี้จิตมันพุ่งไปชานไปมัวเมาไป ไม่มีที่สุกที่สิ้น เลยวุ่นวายอยู่อย่างนั้นเอง

พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย ท่านมีความสุขกาย สบายใจ ไม่เคียดร้อน วุ่นวาย เพราะท่านภาวนาละกิเลส ภาวนาละกิเลสนั้นไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เมื่อใดยังมีกิเลส ราคะ โทสะ โมหะอยู่ เราอย่าได้ถอยความเพียร มันจะคิดไปที่ไหน อย่าไปตามอำนาจกิเลสที่มันคิด ให้มาอยู่ภายในดวงจิตดวงใจของตนให้ได้

ใจเป็นธาตุรู้มีอยู่ในใจทุกๆคน การภาวนาไม่ใช่ที่เรามาภาวนามาปรุงมาแต่งเอาใจใหม่ มันไม่ใช่อย่างนั้น ใจมันมีอยู่แล้ว จิตมันมีอยู่แล้ว แต่จิตนี้เป็นจิตที่หลงไหลไปตามจิตสังขาร จิตวิญญูณ จิตกิเลส จิตตัณหา มันคั่นร่นวุ่นวายไปตามกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหาตลอดเวลา หาเวลาสงบระงับไม่ได้

ท่านจึงสอนว่า ให้สงบจิตสงบใจลงไป ภาวนาพุทโธ ให้จิตใจมาจดจ่อในพุทโธ สงบระงับลงไป ไม่ต้องไปตามอารมณ์อะไรของใครทั้งหมด เรื่องราวอดีตอนาคตมันอยู่ข้างหน้า อนาคตกาลก็อย่าไปเป็นทุกข์เป็นร้อน อดีตที่มันล่วงมาแล้ว สิ่งเหล่านั้นมันก็ล่วงมาแล้ว จิตอย่าไปหลงไปยึดเอามา เคี้ยวนี้เวลานี้ ดวงจิตดวงใจภาวนาอยู่ที่นี้ นั่งอยู่ที่นี้ บริกรรมอยู่ที่นี้ จิตอย่าวุ่นวายไปที่อื่น ให้รวมจิตใจเข้ามา ตั้งให้มัน เอาให้มันจริง

เมื่อเอาจิตใจสงบระงับตั้งมั่นแล้ว จิตใจดวงที่สงบระงับตั้งมั่นนี้ก็จะมองเห็นทีเดียวว่า กิเลสราคะไม่ใช่อะไร ก็จะได้ทำการละกิเลสราคะ ตัดต้นตอให้มันหมดไปสิ้นไป กิเลสโทสะไม่ใช่อะไร ต้นตอของกิเลสโทสะมันอยู่ที่ไหน จะได้ตัดละกิเลสความโกรธออกไป กิเลสความหลงไม่ใช่อะไร จะได้ทำความเพียรละกิเลสความหลงให้หมดสิ้นไป เมื่อเลิกเมื่อละถอนออกไปหมดแล้ว จิตใจก็จะเย็นสบาย มีความสุขไม่ทุกข์ร้อนประการใด

เหตุนี้ การภาวนาทำความเพียรปฏิบัติบูชา ในทางพุทธศาสนานี้ จงตั้งจิตเจตนา ลงให้มันคง อย่าได้ให้ใจอ่อนแอท้อแท้กลัวตาย การสร้างบุญบารมี ภาวนาละกิเลสมันไม่ตาย ถ้าหากว่าผู้ใดภาวนาแค่เดี๋ยวแล้วก็ตายเอาตายเอา จะมีพระพุทธเจ้าได้หรือ เพราะว่าภาวนาเคร่งเครียดเข้าไปก็ตาย ไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า ภาวนามากเข้าไปจะได้เป็นพระอรหันต์ก็ไม่ได้ มันตายเสียก่อน ถ้ามันเป็นอย่างนี้ก็ไม่มีการที่มันมีพระอยู่ก็คือว่ามันไม่ตาย

จากคุณ : ความคิด [22 ก.ค. 2546]